

Nr 41.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till åtgärder för avhjälpande av stråfoderbrist på Öland; given Stockholms slott den 26 januari 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 januari 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

I skrivelse den 6 december 1939 har *Kalmar läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott* anhållit, att såsom bidrag till lindring av kostnaderna för befraktning av stråfoder till mellersta och norra Öland måtte anvisas ett statsanslag av 40,000 kronor, att utgå med förslagsvis 4 öre för kilogram hö och 2 öre för kilogram halm. Till stöd för sin hemställan har förvaltningsutskottet anfört i huvudsak följande.

Under åren 1938 och 1939 har nederbördens inom Kalmar län understigit den normala. Inom vissa delar av länet — särskilt Stranda härad och Öland — har härav under de båda nämnda åren föranletts en synnerligen svår torka, vilket i sin tur fått till följd att å de lättare jordarna inom berörda områden skörden av bland annat hö och halm blivit synnerligen

svag. Detta har särskilt varit förhållandet på mellersta och norra Öland. I icke få fall har där rått missväxt i avseende å stråfodret. Befintliga äldre förråd av halm uttömdes redan vintern 1938/39, och under år 1939 ha jordbrukarna hittills kunnat nödtorftigt fylla bristen genom inköp från södra Öland. Nu äro emellertid lagren uttömda även där. Jämväl å länsdelens fastlandsområde var, såsom förut antytts, stråfoderskörden under angivna båda år svag. Äldre halmlager inom sagda område ha såväl på grund härav som genom försäljning till Blekinge läns nordöstra del, där det också råder foderbrist på grund av torka, blivit uttömda. Ytterligare erforderligt stråfoder för Ölands behov måste därför anskaffas från mera avlägsna områden. Beträffande hö torde inköpen få ske i Mälardistriktet eller i ännu längre norr ut belägna delar av landet. Av de kostnader, som föranledas av den långa fraktvägen, fördyras stråfodret i så hög grad, att ett flertal jordbrukare sett sig nödsakade att genom försäljning begränsa sina besättningar. Men jordbrukarna vilja och kunna icke driva minskningen av besättningarna i alltför stor omfattning. När 1940 års betesgång börjar, skulle nämligen då förutsättning saknas för utnyttjande av betet, som är en väsentlig grund för djurhållningen och jordbrukets ekonomi. En viss myckenhet stråfoder måste alltså anskaffas för Ölands del. Hittills inköpta partier stråfoder ha emellertid betingat priser, som beträffande halm uppgår till 5—6 öre och för hö till 12 öre per kilogram. En bidragande orsak till dessa höga kostnader äro de långa fraktvägarna och förekommande omlastningar. Under de senast förflutna veckorna ha kostnaderna tenderat att stiga och det kan befaras att ytterligare stegring inträder. Vid undersökning har konstaterats, att cirka 1,300 ton stråfoder nu behövas. Förvaltningsutskottet är berett att medverka vid den kontroll, som kan finnas erforderlig i syfte att beviljat statsbidrag skall komma till användning för det angivna syftemålet. Redan det förhållandet att stråfodret betingar ett så högt pris som 12 öre för kilogram hö och 5—6 öre för kilogram halm torde få anses utgöra en garanti för att inköp härav icke annat än i nödfall skall komma i fråga, även om det genom erhållet statsbidrag skulle kunna förbilligas med 2 à 3 öre per kilogram.

I ett den 28 december 1939 till jordbruksdepartementet inkommet remissutlåtande har *statens livsmedelskommission* vitsordat, att den svåra torkan under de senaste åren i sydöstra delarna av landet föranlett betydande svårigheter. En kännbar brist på stråfoder hade sålunda förekommit, varvid mellersta och norra Öland varit ett särskilt utsatt område. Kommissionen har därför ansett sig böra tillstyrka den av hushållningssällskapets förvaltningsutskott gjorda framställningen om statsbidrag.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till vad i ärendet anförts rörande den betydande brist på stråfoder, som på grund av de senare årens torka för närvarande råder på mellersta och norra Öland, torde staten böra medverka till att för jordbrukarna inom nämnda område förbilliga de nödvändiga stråfoderinköpen, så att en för stark reducering av kreatursbesättningarna inom området förhindras. Vid tidpunkten för framläggandet för riksdagen av propositionen nr 2 angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 hade ärendets beredning ännu ej avslutats. Då erforderliga hjälpåtgärder måste vidtagas utan dröjsmål och upprätthållandet av besättningarna är ett försörjningspolitiskt önskemål, har Kungl. Maj:t förut denna dag beslutat att

från det å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m. under sjunde huvudtiteln upptagna förskottsanslaget till Allmänna utgifter för försvarsberedskap: Engångsanskaffning av materiel för civilbefolkningens skydd m. m. ställa ett belopp av högst 40,000 kronor till Kalmar läns södra hushållnings-sällskaps förfogande såsom bidrag till nedbringande av fraktkostnaderna för hö och halm till mellersta och norra Öland. Fraktbidraget har föreskrivits skola utgå med intill 4 öre för kilogram hö och intill 2 öre för kilogram halm.

I enlighet med de av chefen för finansdepartementet förordade principerna för förskottsstatens reglering torde anslag för täckande av omförmälda utgiftsbelopp böra äskas å tilläggsstat för löpande budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder för avhjälpande av stråfoderbrist på Öland* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 40,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Allan Tigerschiöld.